

3 Na podzim se spáleniště v národním parku České Švýcarsko místy pokrylo bohatými porosty antrakofilních hub spálenitek (*Anthracobia*; o druzích hub charakteristických pro tato stanoviště více v článku na str. 232–235) a koberci mechorestů – zkrutku vláhojevného (*Fu-naria hygrometrica*) a porostnice mnohotvárné ruderalní (*Marchantia polymorpha* subsp. *ruderalis*). Foto V. Sojka

4 Semenáčky břízy bělokoré (*Betula pendula*) klíčí z mechového koberce tvořeného zkrutkem vláhojevným. Mechové ploštářky zadržují vodu a poskytují tak dřevinám vhodné podmínky pro klíčení.

5 Játrovka porostnice mnohotvárná ruderalní, mladá stélka s množstvím pohárků, ve kterých jsou čočkovité množilky (gemy) sloužící k vegetativnímu rozmnožování. Foto V. Sojka

6 Jaro 2023 – světle zelený koberec zkrutku vláhojevného porůstá mělké prohlubně a sníženiny, zatímco sušší vyvýšená místa zůstávají holá. Výrazná barva těchto koberců upoutá každého.

7 Havraní skála u Jetřichovic – březový les s tlejícími kmeny borovic, které odumřely po požáru v r. 2006 a popadaly. V podrostu se objevuje buk lesní (*Fagus sylvatica*), mechové patro je tvořeno hustým kobercem ploníků (*Polytrichum*).

8 Světle zelený mech klamonožka bahenní (*Aulacomnium palustre*) se běžně vyskytuje na mokřích a rašelinných loukách, a proto je jeho výskyt na Havraní skále poněkud nečekaný.

9 Kmeny borovice lesní (*Pinus sylvestris*) ve středním stadiu rozkladu jsou ideální stanoviště pro epixylickou játrovku pařezovec křivolistý (*Nowellia curvifolia*), který byl v Labských pískovcích dlouho neznámý. Lokalita na Havraní skále patří k prvním nálezům po více než 100 letech. V ČR se vyskytuje v horských i podhorských oblastech, kde se nachází vhodný substrát – hladké, holé a vlhké kmeny bez konkurence dalších mechorestů a nárostů řas, tlející ve stínu lesa, v mlázi, v údolí potůčků a říček, ve stinných roklích. Hojněji roste na Šumavě, v Novohradských horách a Beskydech. Snímky I. Markové, není-li uvedeno jinak

nově vznikajícího lesa. Jde o ploníky, zejména o suchomilné druhy p. chluponosný (*P. piliferum*) a p. jalovcový, které se už v Českém Švýcarsku po požáru objevují.

Výhled do budoucnosti

Jak to bude vypadat ve „Spálené zemi“ za 10–15 let, si můžeme ukázat na Havraní skále u Jetřichovic, kde shořel převážně borový les v létě 2006. Nyní je celý kopec porostlý mladým hustým březovým lesem (obr. 7). Mechové patro zde tvoří koberec ploníků – p. chluponosného, p. jalovcového a p. ztenčeného (*P. formosum*) – dále baňatky obecné (*Brachythecium rutabulum*), rokytu vřesovitého (*Hypnum jutlandicum*), travníku Schreberova (*Pleurozium schreberi*) a paprutky nicí pravé (*Pohlia nutans* subsp. *nutans*). Ve vrcholových partiích kopce pod pískovcovými skalami se překvapivě hojně vyskytuje klamonožka bahenní (*Aulacomnium palustre*), jde totiž o mech rostoucí na rašelinných a mokřích loukách, případně na lesních světlinách, zde se nachází v březovém mlázi (obr. 8). Objevují se tady i vzácnější druhy jako pérovec hřebeníť (*Ptilium crista-castrensis*) nebo játrovka pařezovec křivolistý

(*Nowellia curvifolia*), která na tlejících kmenech odumřelých borovic nachází optimální podmínky k růstu (obr. 9). Tato játrovka byla dlouhá léta v Labských pískovcích neznámá. Její výskyt na Havraní skále tak patří k prvním nálezům po více než 100 letech.

České Švýcarsko (Labské pískovce) je značně geomorfologicky členité. Výrazný reliéf v kombinaci s geologickým substrátem přímo ovlivňuje výskyt flóry a vegetace v území. Z prozatímních pozorování je zřejmé, že reliéf, a především expozice svahů ke světovým stranám společně s intenzitou požáru a závažností poškození ekosystému ohněm a typem lesního společenstva (smrková monokultura, bor, bučina) budou výrazně ovlivňovat, resp. již ovlivňují sukcesní procesy na spáleništi. Vznikne velice heterogenní prostředí s různověkými, mozaikovitě uspořádanými porosty dřevin včetně ploch „primárního“ bezlesí, které budou hostit různorodé spektrum organismů, jejichž složení se bude v průběhu času měnit. Mechoresty nevyjímaje.

Seznam použité literatury uvádíme na webových stránkách Živy.

